

CODI DE BONES PRÀCTIQUES CIENTÍFIQUES, INTEGRITAT I ÈTICA EN LA RECERCA

CONTROL DE CANVIS		
Data	Revisió	Modificacions
13/06/23	00	Creació del document
19/12/25	01	Revisió i actualització del document

1. INTRODUCCIÓ	3
2. PRINCIPIS GENERALS DE LA RECERCA	3
3. ASPECTES DIFERENCIALS DE LA RECERCA EN CIÈNCIES DE LA SALUT	5
4. PLANIFICACIÓ D'UN PROJECTE DE RECERCA.....	5
5. RECERCA EN ÉSSERS HUMANS	7
6. RECERCA EN ANIMALS.....	8
7. SEGURETAT, SALUT I MEDI AMBIENT.....	8
8. EXECUCIÓ DE PROJECTES	9
9. COMUNICACIÓ, DIFUSIÓ I TRANSFERÈNCIA DE RESULTATS	11
10. CONFLICTE D'INTERESSOS.....	13
11. PERSONAL	13
12. OMBUDSPERSON	14
13. MALA CONDUCTA EN LA RECERCA	14
14. COMPROMÍS DE DIFUSIÓ I APLICACIÓ	14
15. BIBLIOGRAFIA	15

1. INTRODUCCIÓ

L'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili (IISPV) és una Fundació creada l'any 2005 en el marc d'un conveni de col·laboració científic institucional entre: l'ICS Camp de Tarragona (Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII), l'ICS Terres de l'Ebre (Hospital de Tortosa Verge de la Cinta), l'Hospital Universitari Sant Joan de Reus, el Grup Pere Mata i la Universitat Rovira i Virgili, amb l'objectiu de coordinar la recerca sanitària i biomèdica i la formació en recerca al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre.

L'IISPV forma part del sistema CERCA com a Institut de Recerca de Catalunya.

El Codi de Bones Pràctiques Científiques, Integritat i Ètica de l'IISPV és un conjunt de recomanacions i compromisos sobre les activitats relacionades amb la recerca, la innovació sobre la pràctica científica, la integritat i l'ètica, amb la finalitat d'assegurar el comportament íntegre del personal investigador i la qualitat del coneixement generat.

El seu objectiu és crear un entorn propici per a una recerca d'alta qualitat, així com prevenir possibles problemes d'integritat en el comportament del personal científic. El contingut d'aquest codi és complementari a la normativa legal vigent.

El document compleix la normativa legal vigent.

2. PRINCIPIS GENERALS DE LA RECERCAR

2.1 Principis de les bones pràctiques de recerca

Les bones pràctiques de recerca es fonamenten en principis essencials d'integritat en la recerca. Orienten el personal investigador en la seva activitat, així com en el seu compromís davant els reptes pràctics, ètics i intel·lectuals inherents a la recerca.

Aquests principis són:

- Fiabilitat, garantint la qualitat de la recerca mitjançant un bon disseny, una metodologia adequada, una anàlisi rigorosa i un ús responsable dels recursos.
- Honestetat, en el desenvolupament, execució, revisió, informació i comunicació de la recerca de manera transparent, justa, completa i imparcial.
- Respecte, envers els companys i companyes, les persones participants en la recerca, la societat, els ecosistemes, el patrimoni cultural i el medi ambient.
- Responsabilitat, en totes les fases de la recerca, des de la idea inicial fins a la publicació, així com en la seva gestió, organització, formació, supervisió i impacte social.

Aquest codi de l'IISPV està basat en el Codi Europeu de Conducta per a la Integritat en la Recerca d'ALLEA, que s'adjunta com a annex 1.

2.2 Exercici del dubte metòdic

El principi del coneixement científic és la capacitat de qüestionar el perquè dels fets. La ciència busca un coneixement objectiu que pugui ser considerat veritable en un context sociocultural determinat. Per assolir-lo, segueix un procés reflexiu amb dues fases: el dubte metòdic i la validació d'una hipòtesi explicativa. El dubte metòdic implica la independència de criteri i la no acceptació de cap idea com a absoluta o definitiva. La validació d'una hipòtesi requereix la recerca de proves o arguments que la sustentin. Aquesta actitud crítica ha d'acompanyar sempre el personal investigador.

2.3 Normes generals que regeixen la pràctica científica

- L'observació i l'experimentació, tant en l'àmbit clínic com bàsic, de laboratori o en el medi natural, han d'estar orientades a l'obtenció de dades per respondre preguntes científiques formulades prèviament. La recerca ha de seguir protocols definits amb rigor i susceptibles de ser reproduïts, examinats, avaluats i entesos per qualsevol altre investigador/a. El disseny ha de ser acurat per tal d'optimitzar l'ús dels recursos, tenint sempre en compte les normes de treball del centre en el qual es desenvolupa la recerca.
- Cal mantenir un escepticisme sistemàtic i una obertura constant al dubte, fins i tot davant dels propis resultats. La reproduïbilitat és una prova essencial de la validesa científica. Com més sorprenent o desitjat és un resultat, més important és reproduir-lo dins del grup de recerca, abans de comunicar-ho externament.
- Cal mantenir sempre la vigilància de qualsevol forma d'expectativa motivada per l'interès propi o prejudicis de qualsevol índole. Cal mantenir el sentit crític per fomentar un estat d'alerta sistemàtic que permeti detectar interpretacions errònies com a conseqüència de les limitacions del disseny experimental, de l'excessiva generalització i de la superficialitat en la interpretació.
- És clau fer una recollida sistemàtica, controlada i segura de les dades primàries, i garantir l'emmagatzematge de la documentació generada durant el termini establert pel propi tipus d'estudi. Les dades han de ser clares i comprensibles, i incloure els mètodes utilitzats per generar-les.

2.4 Aplicació a l'IISPV

- Els investigadors/es podran determinar lliurement els mètodes per resoldre problemes, sempre que es respectin els principis i pràctiques ètiques reconegudes, i s'acceptin les limitacions que derivin de les circumstàncies de la recerca o per motius operatius.
- El personal de l'IISPV ha de proporcionar a les agències financeres garanties que els recursos que es destinen a la investigació s'utilitzen de la forma més eficient possible, complint amb els postulats ètics.
- Davant la comunitat científica, cal garantir la divulgació dels resultats, inclosos els negatius, per evitar duplicacions innecessàries.
- S'ha de prevenir la mala pràctica científica, tant en la realització del procés de recerca com en la seva divulgació en la comunitat científica.
- S'han d'emprar els mitjans necessaris per garantir que els recursos destinats a la investigació reben el millor ús possible i que els drets de les persones malaltes estaran protegits.

3. ASPECTES DIFERENCIALS DE LA RECERCA EN CIÈNCIES DE LA SALUT

- La pràctica assistencial i les cures sanitàries es basen en un conjunt de coneixements científics, habilitats tècniques i actituds dels i les professionals de l' àrea. A aquest coneixement s'arriba mitjançant la recerca sistemàtica. La seva transmissió es duu a terme a través de publicacions científiques i la docència.
- La recerca que es desenvolupa en els àmbits bàsic, clínic o de salut pública, permet renovar, actualitzar i incrementar el coneixement existent a través d' un procediment ordenat. Aquest consisteix en un encadenament de processos destinats a un fi últim, com és la millora de l' exercici professional i la salut pública.
- La recerca de qualitat permet que els i les professionals mantinguin actualitzats els coneixements, i una actitud oberta al canvi, la qual cosa repercuteix en una millora en l'assistència. Per aconseguir-ho, és necessari el sumatori dels recursos disponibles, com són l'esforç, el temps i la dedicació del personal investigador.
- Un aspecte especialment rellevant és que quan es destinen els esforços a un projecte i cap a una direcció determinada es descarten altres opcions, per la qual cosa cal destacar la importància que té decidir en el sentit adequat.
- La comunicació dels resultats permet la transmissió del coneixement i el progrés científic. És essencial, doncs, una vegada és de domini públic, evitar duplicitats, millores en els procediments i el desenvolupament de nova tecnologia. Es beneficia tota la societat.
- Perquè tot aquest procés sigui acceptat per la societat que proporciona els recursos útils per al seu desenvolupament, s' exigeix el compliment d' un conjunt de postulats ètics i es requereixen unes condicions concretes. La comunitat científica és qui valora i dictamina la validesa del nou coneixement.
- L'entorn de la recerca és competitiu quant a l'obtenció dels recursos i el finançament. Aquests recursos poden procedir d'agències financeres externes, organitzacions no lucratives, empreses amb ànim de lucre o del propi sistema sanitari. La recerca de fonts de finançament no ha de menystenir l' exigència moral darrere del procés.
- Actualment, la recerca es desenvolupa en àmbits cada vegada més amplis. Els estudis multicèntrics són cada vegada més freqüents. El centre i el personal investigador s' han de comprometre, d' una banda, a revisar acuradament la participació en aquest tipus d' estudis i, de l' altra, a no participar fins que no s' hagi dut a terme aquesta revisió.
- La Guia de Bones Pràctiques en la Investigació de l'ISPV constitueix un compromís de la institució i del personal investigador quant a la realització de tot procés científic, amb el màxim nivell de qualitat possible.

4. PLANIFICACIÓ D'UN PROJECTE DE RECERCA

Perquè tingui possibilitats d' èxit, un projecte de recerca necessita uns mínims de planificació. Sense aquests elements no es pot considerar cap projecte i no es pot registrar com a tal en els organismes de recerca, ja que li falten els elements de garantia i protecció que refereix aquest document.

Tota investigació que impliqui directament persones, animals d' experimentació o material d' origen embrionari humà ha de ser prèviament formulada en un pla de recerca per escrit. El text del pla de recerca ha d'haver estat examinat de forma independent per un comitè ètic d'investigació clínica i/o d'experimentació animal. Aquest text generalment coincideix amb la memòria necessària per obtenir permisos i recursos.

Un projecte de recerca, perquè tingui possibilitats d' èxit, necessita uns mínims elements de planificació. Sense aquests elements no es pot considerar un projecte, no es pot registrar com a tal en els organismes de recerca i, per tant, manquen els elements de garantia i protecció a què fa referència aquest document.

4.1 Fase de disseny del projecte

1. Designació de l'investigador o la investigadora principal
2. Revisió de la informació preexistent. Establiment d' una hipòtesi
3. Elaboració dels objectius
4. Selecció de l' enfocament, les variables i la metodologia observacional i experimental
5. Determinació de la mida de la mostra
6. Definició d' un pla d' anàlisi de les dades i de la metodologia estadística
7. Determinació dels recursos mínims necessaris per a la viabilitat del projecte
8. Definició del sistema de recollida i custòdia de dades
9. Planificació de tasques

Elaboració del protocol en el cas d'assaigs clínics

1. Obligatorietat de la seva elaboració
2. Continguts mínims
3. Equip investigador
4. Drets de publicació i acords econòmics

Aprovació del protocol

1. Acords de col·laboració entre serveis
2. Aprovació científica
3. Aprovació ètica
4. Aprovació legal
5. Compromís de l' equip investigador
6. Existència d'un contracte

En el cas que existeixi una contraprestació econòmica, haurà d'existir un acord econòmic, escrit en forma de document que reculli les condicions pactades entre les parts. Aquest serà signat, com a mínim, pel promotor o el finançador que escaigui, el responsable de l'IISPV, l'investigador principal i la institució sanitària en la qual es duu a terme l'estudi. La gestió econòmica dels fons obtinguts es vehicularà a través de l'IISPV i se seguiran totes les seves recomanacions. En el cas que un projecte no es gestioni directament a través de l'IISPV, fruit d'aliances o acords amb altres institucions, l'IISPV n'haurà de tenir coneixement.

5. INVESTIGACIÓ EN ÉSSERS HUMANS

5.1 Document previ de consentiment informat

Els projectes d' investigació que comptin amb la participació de pacients o voluntaris hauran de donar el seu consentiment informat abans d'iniciar-lo, a través de la seva signatura, o la del seu representant legal.

5.2 Principis ètics

La recerca biomèdica dins del centre s' ha de basar en els postulats ètics d' autonomia i de principi de benefici reconeguts universalment. El principi d'autonomia ha de respectar especialment les persones disminuïdes, de les quals responen els seus tutors/es.

5.3 Informació prèvia al consentiment informat

La informació que s' ha de facilitar al pacient que participa en un projecte ha de ser anterior a la signatura del document d' acceptació. Aquesta informació s' ha de donar en termes el més intel·ligibles possible pel participant, respectant els valors culturals de cada persona. Els pacients han de disposar del temps necessari per poder consultar la proposta i prendre una decisió fonamentada.

5.4 Informació escrita

S' ha de proporcionar als pacients un document en el qual s' especifiquin els beneficis i riscos potencials de la seva participació en l' estudi, i el nom i cognoms de la persona que els ha informat i l' investigador principal de l' estudi. S'ha de fer constar la seva acceptació explícita, o la dels seus tutors/es.

5.5 Compensacions econòmiques

Si el projecte contempla compensacions econòmiques per als participants, siguin aquests pacients o voluntaris sans, cal fer-ho constar, així com la relació amb les despeses extraordinàries que els pugui suposar la seva participació.

5.6 Aprovació del comitè d' ètica d' investigació o de l' òrgan que assumeix les seves funcions

Fins que el comitè d' ètica d' investigació no hagi avaluat i donat la seva aprovació al protocol no es pot iniciar la investigació. Aquest comitè vetlla perquè es respectin els drets dels pacients, voluntaris sans i les persones que intervenen en un projecte de recerca. S'enviarà a aquest comitè els informes preceptius, amb caràcter anual i al tancament de l' estudi.

5.7 Notificació i actuació en cas de possibles efectes adversos

Si es produeixen efectes adversos, cal notificar-ho immediatament al promotor. Si aquests són potencialment greus, el o la pacient ha de ser retirat de l' estudi.

5.8 Biobanc.

La constitució i el funcionament dels biobancs, i els seus requisits bàsics d'organització, s'estableixen en la normativa específica vigent. Cal disposar del consentiment informat corresponent segons la tipologia de la mostra i de l'ús que es vulgui fer (vegeu l'annex de legislació).

6. INVESTIGACIÓ EN ANIMALS

La recerca en animals s'ha de regir pel principi de les 3 erres ("reemplaçar, reduir i refinar"), i s'ha de justificar sempre cada aspecte.

6.1 Justificació del model animal

S' ha d' argumentar sempre la necessitat d' utilitzar animals com a subjectes d' experimentació, i indicar la inexistència o contraindicació de mètodes alternatius que els puguin reemplaçar.

6.2 Determinació del nombre d' animals

S' ha de determinar la mida de la mostra de l' estudi, i s' ha de reduir tant com sigui possible.

6.3 Reducció del sofriment

S' hauran d' especificar els procediments per evitar el sofriment dels animals, així com el mètode de sacrifici, que haurà de ser el més adequat possible, segons el principi de refinament.

6.4 Aprovació del comitè ètic d' experimentació animal

No es pot iniciar la investigació fins que el comitè ètic d' experimentació animal hagi donat la seva aprovació definitiva. En finalitzar l' estudi, els informes preceptius anuals i final han de ser tramesos al comitè d' ètica.

7. SEGURETAT, SALUT I MEDI AMBIENT

El personal investigador ha de conèixer les mesures de seguretat, salut laboral i protecció del medi ambient que han de tenir en compte en la realització de les activitats de recerca.

Cada centre vetllarà perquè el desenvolupament de la recerca es dugui a terme garantint la seguretat i la salut del personal implicat, així com el respecte pel medi ambient. Els grups de recerca han de garantir que llurs activitats es duen a terme en el marc de les polítiques de prevenció de riscos laborals i de protecció del medi ambient, tant les del centre com les establertes per la normativa legal vigent, que inclou apartats específics per als organismes modificats genèticament.

8. REALITZACIÓ DE PROJECTES

8.1 Responsabilitat de l'investigador/a principal

L'investigador/a principal és la persona responsable del projecte. En cas que sigui substituïda, la seva substitució ha de ser necessàriament autoritzada per l' agència financadora i la direcció del centre, abans de prosseguir amb el projecte de recerca. En aquestes circumstàncies, la persona proposada ha de tenir, com a mínim, la mateixa capacitat que la persona substituïda.

8.2 Supervisió de l'estudi

L'investigador/a principal s'ha d'assegurar que el seu equip de recerca segueix el protocol autoritzat, incloent-hi el seguiment acurat del personal investigador i altre personal en procés de formació, per garantir que compleixen el protocol i reben l'ensenyament adequat.

8.3 Modificacions

En cas que siguin necessaris canvis significatius en el projecte, aquests s' hauran de formalitzar sempre per escrit. Si són realment rellevants, es requerirà l' autorització de tots aquells organismes que van aprovar la seva realització en primera instància.

8.4 Auditories

L'investigador/a principal ha de col·laborar en les visites d'inspecció i en les comprovacions que tant el centre com l'agència externa pertinent decideixin fer, així com en l'elaboració dels informes de progrés que siguin necessaris, segons la periodicitat prevista.

8.5 Registre de despeses

L'equip investigador és responsable de l'ús eficient del pressupost assignat al projecte. Es durà a terme una gestió econòmica transparent i detallada dels pagaments i els seus comprovants. Aquests han de permetre realitzar informes precisos i la revisió per part de les agències financadores.

8.6 Utilització d'equipaments

És obligatori que els investigadors mantinguin el material de recerca en les millors condicions possibles, i que compleixin escrupolosament les normes de funcionament. S' han de realitzar els calibratges pertanyents pertinents, tant per assegurar la validesa i precisió dels resultats com per garantir la seguretat física de les persones que els fan servir.

8.7 Registre, documentació, emmagatzematge, custòdia i compartició de les dades i material biològic o químic resultant de les investigacions

8.8 Pla de recollida i conservació de dades

Tot protocol d' investigació ha de preveure un sistema de recollida de dades, i el registre del material biològic o químic resultant de la investigació, així com un pla per a la seva custòdia, conservació i eventual rebuig i destrucció, segons la legislació vigent.

8.9 Registre de dades i rectificacions

Cal que es recullin sense excepció totes les dades resultants dels experiments les observacions de la investigació. Aquesta informació ha de quedar permanentment registrada en bases de dades o en qualsevol altre format pertinent, i en condicions de ser revisada per tercers. Els registres també han d' incloure els canvis, errors i els resultats negatius, inesperats o discordants, així com la persona que els realitza o els observa.

8.10 Conservació de les dades i mostres recollides

Cal preveure els mitjans i les infraestructures necessàries per garantir una correcta custòdia i conservació de la diferent documentació i del material biològic o químic resultant. En el cas de dades registrades en suport electrònic, cal incloure un pla específic de còpies de seguretat i d' ubicació física d' aquestes.

8.11 Custòdia i accés a les dades

Totes les persones que formen part de l'equip de recerca han de poder accedir a la informació de les dades obtingudes i a la seva interpretació. La persona responsable de la investigació disposarà d'un registre únic dels diferents elements de recollida de dades (quaderns, bases de dades, etc.) i de custòdia de mostres, l'accés de les quals ha d'estar en condicions de ser posat a disposició de tercers.

8.12 Propietat de les dades i mostres

Tota la documentació primària (quaderns de recollida de dades, bases de dades, etc.) i el material biològic o químic obtingut en el curs d'una investigació és propietat de la institució o institucions la qual està vinculada laboralment la persona responsable del projecte. En el cas de canvi d' institució, la persona responsable del projecte podrà facilitar a qui la substitueix una còpia de la informació existent.

8.13 Compartició de dades i mostres amb terceres persones

Les dades i els materials resultants d' una investigació han de tenir la condició de públics i han d' estar en condicions de ser compartides per terceres persones, a excepció dels casos en què s' hagin establert restriccions derivades de la seva possible comercialització futura. La cessió exigirà el coneixement previ de l'ús que desitja fer la persona sol·licitant, el coneixement de la sol·licitud per part de l'equip de recerca i un acord de transferència amb l'aprovació de la persona responsable de la recerca, així com la disposició de la persona sol·licitant per tal de fer-se càrrec de les possibles despeses de producció i tramesa. La cessió podrà ser limitada per raons de disponibilitat, competitivitat o confidencialitat.

8.14 Temps de conservació de dades i mostres

Tota la informació primària i original, així com el material biològic o químic emmagatzemat resultat de qualsevol projecte de recerca, s' ha de conservar, com a mínim, portaran deu anys a partir de la primera publicació dels resultats, llevat d' aquells casos en què la llei permeti períodes més curts o exigeixi períodes més llargs.

8.15 Falsificació i fabricació

La falsificació i la fabricació de dades es consideren males pràctiques científiques i faltes greus. La falsificació és la modificació o la presentació incompleta o inexacta dels resultats amb la intenció d'enganyar. La fabricació és la tergiversació dels resultats de la investigació mitjançant la invenció de dades, resultats o procediments que no s'han realitzat.

8.16 Propietat dels resultats i propietat intel·lectual

La llei estableix que les dades i mostres de la recerca pertanyen a la institució i no als investigadors, de la qual cosa aquestes han de ser conscients. La propietat intel·lectual es regula a través de la normativa de PPI de l'IISPV aprovada en reunió de **Patronat XXXX**.

8.17 Protecció de les dades personals

En tot moment s'ha de garantir la confidencialitat de les dades clíniques, biològiques i genètiques, així com de les mostres que pertanyen als pacients. Se seguirà el que marca el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques quant al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (en endavant, RGPD) i a la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD). Per a qualsevol reclamació, es podrà contactar amb el delegat de Protecció de dades a l'adreça dpd@ticsaludsocial.cat

8.18 Informe final

Al terme de cada projecte s'ha de fer un informe final que, com a mínim, ha d'incloure: la identificació de l'investigador/a principal i de les altres persones implicades, la identificació del laboratori on s'ha dut a terme l'estudi, les circumstàncies que l'hagin pogut afectar, les dates d'inici i finals de la recerca, resultats i les eventuais modificacions en el protocol.

L'informe final serà tramès a la Direcció Científica de l'Institut que el revisarà i arxivarà amb la resta de documents del projecte.

9. COMUNICACIÓ, DIFUSIÓ I TRANSFERÈNCIA DE RESULTATS

9.1 Obligació de la difusió i/o transferència de resultats

Sense la difusió i/o transferència dels resultats, el procés investigador roman incomplet. Els resultats han de ser comunicats a la comunitat científica, sigui quin sigui el seu signe, i encara que no coincideixin amb les dades previstes. Això incentiva el debat científic, evita la repetició d'un i permet l'elaboració de noves hipòtesis.

L'investigador/a principal té el deure de fer públics els seus resultats, i és l'única persona que en pot autoritzar la publicació.

9.2 Autoria de treballs científics, publicacions i patents

Informació relacionada amb l' autoria de treballs científics, publicacions i patents

La condició d'autor/a no depèn de la professió o posició jeràrquica, ni del caràcter de la relació laboral establerta, si no de la contribució en la investigació. Per tenir la condició d'autor/a en una publicació o patent, cal:

1. Haver contribuït de forma substancial al seu procés creatiu, tant en la seva concepció i disseny o durant l' execució, com en l' anàlisi i interpretació de les dades derivades.
2. Haver contribuït a la preparació de comunicacions, informes o publicacions resultants.
3. Ser capaç de presentar la contribució personal i discutir els principals aspectes de la recerca.
4. Els autors han d' acceptar per escrit el redactat final dels manuscrits originals que es tramitin pel registre o publicació.

Provisió de dades, dictàmens o subjectes d' experimentació.

Les filiacions i agraïments a l'IISPV estan regulades per la normativa de filiacions i agraïments aprovada en reunió de Patronat.

9.3 Autors parcialment responsables

Quan en una publicació hi hagi algun autor/a que no pugui assumir la responsabilitat de tot el contingut, s'ha d'identificar la seva contribució específica, a excepció dels casos en què aquesta qüestió ja estigui regulada per les normes editorials.

9.4 Autors honoraris i autors no reconeguts (ghost writing)

La persona vinculada al grup de recerca que, per la seva posició jeràrquica o relació laboral, demani constar com a autor o autora ex officio vulnera la llibertat acadèmica i de recerca, comet un acte d'injustícia i pot considerar-se un abús d'autoritat. L'omissió de qualsevol persona que hi hagi contribuït suposa un acte d'apropiació indeguda i atempta contra la propietat intel·lectual de la resta d'autors.

9.5 Indicació de l'autoria en informes

L'edició de memòries, informes de treball o documents tècnics, o de qualsevol altre escrit adreçat a terceres persones, sempre ha d'incloure la relació entre els autors/es, el centre (o centres) implicats i les subvencions rebudes, en els mateixos termes que una publicació científica o una patent.

9.6 Ordre de l'autoria

Com a regla general, l'ordre de signatura dels autors implicats en publicacions científiques ha de ser el següent:

- a) La primera persona que consta com a autora és la que ha fet l'esforç més important durant la investigació, la que ha realitzat l'experiment o el treball de camp i ha preparat el primer esborrany de l'article.
- b) La darrera és la persona sènior, responsable de la direcció, a la qual s'atribueix la responsabilitat última del disseny experimental i del resultat de la investigació. Acostuma a ser responsable del desenvolupament i la supervisió del programa de recerca en què s'emmarca el projecte.

c) La resta d'autors poden aparèixer per ordre d'importància i, segons el cas, per ordre alfabètic. L'autor/a que es fa càrrec de la correspondència és qui té la responsabilitat principal en tot el procés editorial, així com en les eventuais interaccions derivades de la publicació.

9.7 Autoria principal compartida

En les publicacions científiques existeix el dret de justificar l'ordre en què signen els autors. Quan en un treball dos o més autors han dedicat el mateix esforç i comparteixen la tasca principal durant la preparació del manuscrit, han de tenir la mateixa consideració com a primers autors. Aquesta circumstància quedarà explícita en la publicació de l'original. També es pot aplicar el mateix criteri en el cas dels autors intermedis i sèniors .

9.8 Ètica en les publicacions

Les publicacions no poden ser redundants. No es poden fragmentar arbitràriament per augmentar-ne el nombre. S'han d'aportar, amb exactitud, totes les dades obtingudes. Si s'elimina algun cas o variable, el canvi ha de justificar-se.

9.9 Difusió en els mitjans de comunicació

Només després de la comunicació o publicació dels resultats de la investigació en una revista científica, o mitjançant un sistema de revisió equivalent, es poden donar a conèixer en mitjans no especialitzats. Prèviament, cal disposar del consentiment formal de la institució (comunicacio@iispv.cat) i de l'agència que ha finançat el projecte, si escau. Si es tracta d'un projecte coordinat, és necessari el vistiplau de totes les persones i entitats participants. S'han d'evitar els formats sensacionalistes que puguin generar falses expectatives.

10. CONFLICTE D'INTERESSOS

10.1 Concepte i origen

Hi ha un possible conflicte d'interessos quan l'investigador o investigadora principal, o algun component del seu equip, ha estat influït per (1) una compensació econòmica no declarada i/o (2) un interès personal, diferent del científic, en el disseny, en la realització o en la comunicació dels resultats d'un projecte de recerca.

10.2 Notificació

Segons el cas, cal comunicar qualsevol conflicte d'interessos a les agències finançadores, al personal que avalua i certifica la validesa experimental del projecte, o als editors de les revistes científiques en el moment de l'avaluació de l'estudi i la consegüent presa de decisions.

11. PERSONAL

11.1 Personal investigador

L'IISPV disposa de la carrera investigadora, on es descriuen les posicions següents: responsable de grup; investigador/a principal; investigador/a postdoctoral; investigador/a predoctoral.

12. OMBUDSPERSON

12.1 OMBUDSPERSON

El/la mediador/a de la recerca (Ombudsperson) és una persona independent, degudament qualificada i amb una gran integritat personal.

L'Ombudsperson està obligat/ada a defensar i protegir el denunciant i a evitar les conseqüències negatives que la seva acusació pugui comportar. Això és particularment important si el denunciant pertany al mateix grup que la persona denunciada.

La figura de l'Ombudsperson recaurà en un membre del CEIm de l'IISPV amb l'aprovació del Patronat.

12.2 Comissió d'Integritat

Amb la finalitat de garantir una gestió rigorosa, imparcial i confidencial de les situacions relacionades amb una possible vulneració de la integritat científica, l'IRB CATSud disposa d'una Comissió d'Integritat com a òrgan de suport, assessorament i avaluació.

La Comissió d'Integritat actua amb independència funcional, vetlla pel respecte als principis establerts en aquest Codi i garanteix que qualsevol actuació relacionada amb sospites de mala conducta científica o pràctiques irresponsables es dugui a terme amb equitat, diligència i respecte als drets de totes les parts implicades.

13. MALA CONDUCTA EN LA RECERCA

D'acord amb la definició més àmpliament establerta, s'entén com a mala conducta la invenció, la falsificació i/o el plagi de dades, o altres actuacions que s'allunyin de les pràctiques comunament acceptades per la comunitat científica pel que fa a la proposta, la realització i/o la presentació dels resultats d'una investigació. No s'hi inclouen els eventuais errors o deficiències comesos de bona fe en la interpretació de les dades.

Per prevenir l'aparició de situacions de mala praxi científica, cal fomentar el coneixement dels principis de l'ètica científica, vetllar per l'existència d'una supervisió i un seguiment experts i freqüents a tots els nivells; evitar la pressió excessiva per a l'obtenció de resultats i promoure l'intercanvi d'informació entre els grups. La Institució ha d'implementar les normes de la bona pràctica en la recerca incloses en aquest document, amb un èmfasi especial en els sistemes de recollida de dades. Aquestes normes no només redueixen el risc d'errors, sinó que també faciliten en gran mesura la identificació de casos de mala conducta científica.

14. COMPROMÍS DE DIFUSIÓ I APLICACIÓ

La direcció de l'IISPV distribuirà el document del Codi de Bones Pràctiques Científiques, Integritat i Ètica a tot el seu personal i a qualsevol persona nova que s'incorpori al centre en el moment del seu ingrés. En ambdós casos, es lliurarà amb un justificant de recepció. A la pàgina web de l'IISPV es podrà trobar el present Codi perquè es pugui consultar lliurement.

15. BIBLIOGRAFIA

Documentació consultada per a la revisió d'aquest codi de bones pràctiques en la recerca:

- Guia de bona pràctica en la recerca en ciències de la salut de l'ICS (juliol de 2015)
- Codi de bones pràctiques científiques de l'IISPV (revisió de 2012)
- Codi de bones pràctiques científiques de l'IISPV (aprobat pel Patronat, 2010)
- *La DEOF del segle XXI: nous paradigmes i noves responsabilitats dels científics*. Autor: Jordi Camí – Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Fundació Pasqual Maragall.
- Codi Europeu de Conducta per a la Integritat en la Recerca d'ALLEA